

DE WETTEN VAN DE HITTETEN – 1500 VOOR CHR.

Een volk dat een tijdlang een belangrijke rol in de geschiedenis van het Nabije Oosten heeft gespeeld was dat van de Hittieten. Van dit volk zijn ook koninklijke afkondigingen van wetten bewaard gebleven. De tabletten waarop deze zijn geschreven, dateren uit de 13de eeuw voor Christus, maar kenners van de geschiedenis der Hittieten vermoeden dat het om oudere wetsoptekeningen gaat. Koning Telepinusj, die rond 1500 voor Christus leefde, zou de koning geweest zijn die deze wetten voor het eerst heeft laten opschrijven. We willen je vragen om zelf te weten te komen hoe de Hittietische samenleving in elkaar zat. We hebben daarom een aantal wetten (lang niet allemaal) afgedrukt.

Die wetten moet je lezen met in je achterhoofd de volgende vraag: 'Wat kan ik te weten komen uit deze bron over de samenleving van de Hittieten'.

Stel vóór het beantwoorden eerst een aantal vragen op, bijvoorbeeld:

- Welke bevolkingsgroepen worden genoemd in de wetten?
- Welke beroepen worden erin genoemd?
- Heeft iedereen gelijke rechten of niet?

- Als iemand een vrij man blind maakt of zijn tanden uitslaat, moest hij vroeger een mine zilver (450 gram) geven, nu moet hij twintig sikkels (een sikkels is 7,5 gram) zilver betalen.
- Als iemand een slaaf of een slavin blind maakt of de tanden uitslaat, zal hij tien sikkels afstaan.
- Als iemand aan andermans hoofd letsel toebrengt, moest men vroeger zes sikkels geven. De gewonde man kreeg drie sikkels, evenals het paleis. Nu heeft de koning afstand gedaan van zijn rechten, zodat alleen de gewonde man drie sikkels mag nemen.

- Als iemand een man zodanig letsel toebrengt dat hij ziek wordt, dan zal hij voor hem moeten zorgen. Hij zal voor een plaatsvervanger moeten zorgen die voor de zieke werkt, tot hij is hersteld.
- Als een dochter is verloofd met een man en een ander loopt met haar en met haar bruidsschat weg, dan moet deze degene die het eerst met haar verloofd was, schadeloos stellen; de vader en de moeder hoeven niets te vergoeden. Als een vader en een moeder haar aan een andere man geven, vergoeden zij. Als de vader en de moeder het weigeren, zal zij bij de tweede man worden weggehaald.

- Als een vrij man en een slavin van elkaar houden, huwen, kinderen krijgen, later van elkaar scheiden en het huis onder elkaar verdelen, dan zal de man de kinderen nemen, de vrouw zal slechts één kind nemen.
- Als een slaaf een vrije vrouw huwt, geldt hetzelfde.
- Als een slaaf de bruidsschat betaalt voor een vrije vrouw en haar huwt, kan niemand haar van hem weg nemen.
- Als een bediende of een herder met een vrije vrouw wegloupt en de bruidsschat niet betaalt, wordt zij slavin in het derde jaar.
- Als iemand een koe steelt, moest hij vroeger dertig runderen teruggeven, nu vijftien: vijf van twee jaar oud, vijf van één jaar en vijf kalveren.
- Als een varken naar een korenrijt of over een veld of door een tuin loopt en de bezitter van de grond slaat het zó dat het sterft, dan zal hij het varken terug moeten geven aan de eigenaar. Als hij dit niet doet, wordt hij beschouwd als een dief.
- Als iemand de hond van een herder doodt, zal hij twintig sikkels zilver betalen.
- Als iemand de hond van een jager doodt, zal hij twaalf sikkels zilver betalen.
- Als een vrij man iets uit een huis steelt, moet hij het in dezelfde toestand teruggeven. Vroeger gaf men een boete van een mine zilver, nu twaalf sikkels zilver.
- Als een slaaf iets uit een huis steelt, moet hij het in dezelfde toestand teruggeven. Voor de diefstal zal hij zes sikkels als boete moeten betalen. En het slachtoffer van de diefstal zal de neus en de oren van de slaaf afsnijden. Dan zal hij teruggegeven worden aan zijn meester.
- Als iemand zijn zoon door een timmerman, een pottenbakker, een wever, een leerbewerker, een kleermaker of een smid laat onderwijzen, dan zal hij zes sikkels geven voor het onderricht. Als de handwerksman hem volledig heeft onderwezen, zal de vader de leermeester een slaaf geven.

Enkele wetten van de Hittieten in spijkerschrift gegraveerd op een stuk van een kleitablet, dat is gevonden in het archief van een koning van de Hittieten.